

Det musiske er vitalt for børns udvikling

Vi skal gå i dybden med de musiske læreprocesser

Interview med Christine Antorini
med udgangspunkt i Socialdemokraternes debatoplæg om 13. års uddannelsespligt.

af Erik Lyhne

Christine Antorini f. 1965.

Stud.scient.pol., Aarhus Universitet 1985-1987.

Cand.comm. i offentlig forvaltning, Roskilde Universitetscenter 1989-1994.

Parlamentarisk karriere

Medlem af SFU 1981 og politisk aktiv siden

Folketingsmedlem for Socialdemokraterne i København 2005-

Socialdemokratiets kandidat i Rådhuskredsen fra 2004-

Folketingsmedlem for Socialistisk Folkeparti i Østre Storkreds 18.
mar. 1998 - 30. nov. 1999.

Socialistisk Folkepartis kandidat i Brønshøjkredsen 1996-1999 og i
Vesterbrokredsen 1992-1995.

Publikationer

Tidligere skribent på Berlingske Tidende, Politiken og MetroXpress.

Har skrevet antologibidrag »Politisk spin«, Akademisk Forlag 2007,

»Kierkegaard og ledelse, Frydenlund 2004 og »Fanatisme eller

Idealisme«, Forum 2003. »Epostler«, Gyldendal 2003. Skrevet

debatbøgerne »Det ny systemskifte«, Gyldendal 2001. »Borgerlige

ord efter revolutionen«, Gyldendal 1999. Fremtidens partier,

Gyldendal, 2008.

Priser

Årets drømmedirektion, Berlingske Nyhedsmagasin 2003. FDB's

forbrugerpris 2002. Nina Bang-prisen 1999.

Har du haft musiske oplevelser i din barndom?

Ja. Min musikinteresse har jeg fra min far. Han var autodidakt og spillede på banjo og harmonika. Han spillede tit til grammofonplader med jazzmusik, og nogle gange sang vi også med på sangene sammen med ham. Det var ikke den danske sangskat fra højskolesangbogen, men mere schlagere og tidens melodier.

På den måde var musikken omkring os og en del af vores hverdag. Min far syntes, jeg skulle lære noder, for det kunne han ikke selv, så jeg gik til klaverspil hele min barndom. Jeg lagde klaverspillet på hylden, da jeg blev politisk aktiv i gymnasiet.

Jeg gik i skole i 70'erne, og det jeg husker fra musiktimerne var, at Povl Kjøller fyldte godt i landskabet, og at vi hele tiden skulle spille blokfløjte.

For at være ærlig syntes jeg ikke, det var særlig inspirerende. Jeg var meget mere optaget af undervisningen i formning, som det hed dengang. Men på en måde er det de samme fordybelsesprocesser, der er i de kunstneriske fag.

Foto fra 1970 af min far, der spiller banjo, mig på tamburin og min bror Michael på 'elektrisk' guitar.

Jeg er 5 år og min bror er 4 år.

Hvordan har du fået interessen for det musiske og kreative i uddannelsespolitikken?

Jeg har altid været meget optaget af pædagogik. Hvordan lærer man på den bedst mulige måde? Hvis man arbejder systematisk med pædagogikken i f.eks. musikundervisningen, så kan man se, hvor mange andre ting man også lærer i den proces. Det stimulerer hjerneaktiviteten og man kan blive bedre på mange andre fagområder på en helt anderledes måde, end hvis man ikke havde været gennem den musisk-kreative læreproces. Det er det samme Anne Bamford skriver i "The

ildsjæl in the classroom”*

Jeg synes, vi skulle se meget mere på undervisningen som en helhed. Hvad alle fag kan bidrage med, og ikke blot at se på, hvordan man styrker det enkelte fag. Jeg synes, at skoledagen er kort og derfor meget centreret om boglig indlæring. Børnene har derefter en lang SFO dag, hvor der er ”fri leg”. Det bliver et kunstigt skel mellem det boglige og ”den frie leg”. I vores (socialdemokraternes) nye debatoplæg om 13. års uddannelsespligt* taler vi om at indføre helhedsskolen, således at der kan blive mere tid til at gå i dybden også med de musisk-kreative læreprocesser.

Tror du der bliver mere plads til de musiske fag, fordi man indfører helhedsskolen?

Det ville hjælpe betragteligt på det, hvis en beslutning om helhedsskolen følges op af politiske initiativer og lovgivning, hvor vi sikrer os at disse fag kommer til at fylde meget mere. Det er nedslående at se, at de kreative fag ryger ud efter 6. klasse. Så har man ingen af disse fag længere. Det kan godt være at man har muligheden for valgfag, men det er ikke tilstrækkeligt. De musiske fag skal være ligeværdige med de øvrige fag, og de skal findes gennem hele skoleforløbet.

I jeres uddannelsesoplæg er der meget fokus på at styrke det musisk-kreative område. Er der en særlig grund til, at det kommer op lige nu?

Foto fra 1971, hvor jeg er 6 år. Jeg spiller på min melodika. Det var faktisk det første instrument, jeg fik, og hvor jeg gik til spil hos en klaverlærer, der lærte mig noder og at spille på melodikaen. Senere fik jeg et klaver, som erstattede melodikaen. De øvrige på fotoet er min mor og min farbror, der spiller på fløjte.

I skriver at det praktiske, det musiske og det kreative er vitalt for børns udvikling. Vil du uddybe det?

Vi vil gerne styrke dette område, for gennem de musiske fag sker der en systematisk indlæring samtidig med, at du skal gøre dig umage. Hvis du fordyber dig i processen, kommer der også et synligt resultat ud af det, som er til glæde for dig selv og din omverden. Der er en anderledes konkret dimension. Det handler om at kunne kombinere mange forskellige fagligheder og læringsstile, og kunne få dem til i bogstaveligste forstand at spille sammen. I den proces skal vi tage de musiske fag alvorligt. Der er en tendens til, at det er fag vi bare kan, men det er også fag, hvor man kan lære og blive dygtige til, hvis man arbejder seriøst og alvorligt med dem. Vi skal tage disse fag alvorligt og gøre dem vigtige på lige fod med de øvrige fag. Det har vi forsømt i mange år bl.a. ved at skrive dem ud af folkeskolen ret hurtigt. Det er noget af det, vi gerne vil rette op på.

Det er ret banalt, for der er nogle læringsdimensioner, som vi ikke dyrker nok, og som der ikke har været fokus på længe. Her kan de kreative fag give nogle læringsmåder, som de boglige fag ikke kan i sig selv. Men igen tror jeg, at vi kan fange mange børn ved at sætte fagene i spil i forhold til hinanden. Et er at fagene skal have deres ligeværdige plads som selvstændige discipliner, men noget andet er, at vi skal kunne bruge de forskellige fagligheder på tværs. Det er i disse processer, at vi begynder at tænke innovativt og kreativt når, man kan koble kompetencerne. Denne proces vil styrke børnenes udvikling.

I skriver, at det er de kompetencer erhvervslivet og forsvaret efterspørger?

Der er stereotype forestillinger om forsvaret, men det der også giver den gode soldat er en, der har en intuition om andre mennesker. Derfor er danske soldater værdsat i felten, fordi de også har disse kompetencer. Det hænger bl.a. sammen med, at du udfordrer dig selv sammen med andre, og kan sætte dig selv i spil på andre måder. Du skal i bogstavelig forstand ”være på tærne”, hvor du lige gør dig lidt mere umage og tænker lige lidt anderledes. Den evne får man bl.a. ved at sætte mere fokus på det musisk-kreative. Vi kommer ud i hjørnerne af vores viden og tør bruge den. Man kommer ud i hjernes kringelkroge ved at kunne spille på alle tangenter. Det handler om at alle skal have chancen for at få disse evner sat i spil. Det sammen gælder i erhvervslivet.

I mener altså at ”det sorte hul” der er mellem 6. klasse og gymnasiet skal lukkes?

Ja – det skal lukkes hele vejen op til 10. klasse. Vi vil starte med at gøre de kreative fag til en valgmulighed således, at man skal vælge mellem billedkunst og musik. Det kommer selvfølgelig til at koste penge, for det er dyrt at sætte disse timer af. Det er også her helhedsskoletænkningen kommer ind. Skoledagen skal være længere, men det skal ikke være den boglige skoledag, der skal være længere. En skoledag skal bestå af mange forskellige typer af fag og kompetencer. Så han man tiden til også at kunne fordybe sig i det musiske område. I sidste ende er det så en økonomisk prioritering, for det kommer til at koste.

Vi foreslår, at der i første omgang laves en forsøgspulje på 30 mio. over 3 år. Her skal 10 skoler

være med som forsøgsskoler, hvor de kan prøve en "pakke" af indenfor de musisk-kreative fag, og se hvordan man kan lave anderledes læringsforløb og se hvilken effekt det har for børnene. I anden omgang foreslår vi, at der oprettes et videncenter for de praktisk-musiske fag. Dette videncenter tilknyttes en af professionshøjskolerne.

For at opnå de optimale vilkår for elevernes læring og udfoldelse af kreativitet skal elevernes fysiske tilstand være i orden. Hvad tænkes der på?

Vi har en veldokumenteret viden om, at hvis du bevæger dig, spiller det ind på din læring også indenfor andre fag. Hjernen er meget kompleks og jo flere læringsmønstre, du sætter i spil, jo mere "merværdi" får man til de enkelte fag. Det skal vi medtænke, når vi ser på hvad børn lærer af. Men lige nu er det desværre sådan, at de fag der ikke er eksamensfag, ikke har særlig stor politisk bevågenhed. Jeg er dog sikker på at elevernes bevågenhed er tilstede i de musiske fag. Det er som regel fag, som de synes er sjove og gode. Men nu rejser vi det også på den politiske dagsorden. Hvis vi vil have et bredt kompetencebegreb, så er vi nødt til at tage de praktisk musiske fag langt mere alvorligt. Det betyder, de skal timefastsættes gennem hele skolegangen fra børnehaveklasse til 10 klasse. Ligeledes skal det være sådan, at fagene på lige fod med de andre fagområder kan blive udtrukket til eksamen.

Hvordan tænker I at de musiske fag skal spille sammen med de øvrige fag?

Jeg er ikke uddannelsespædagog, jeg er politiker, så jeg kan være med til at give uddannelsesforskningen rammerne for, at vi kan få det optimale ud af det sammenspil. Vi bliver nødt til at arbejde med pædagogiske metoder for, hvordan man i fagene kan samarbejde meget mere med hinanden. Vi skal derfor også trække på alle de erfaringer, der er gjort på disse områder på skoler, der har prioriteret dette samarbejde. Disse læringsmiljøer eksisterer på f.eks. på efterskoler og fri- og efterskoler. Vi har brug for en systematisk vidensudvikling og systematisk pædagogisk indsigt på disse områder. Det arbejde skal bl.a. forankres i det videncenter, jeg omtalte før.

Hvordan tænker I jer tid til den musiske fordybelse?

Det er derfor, vi skal arbejde med helhedsskoletanken, for børnene skal have mulighed for at have mere tid til indlæringen og til at kunne fordybe sig. Der skal være mere tid til læringsprocesserne. Det kan vi ikke gøre med den korte skoledag, vi har. Det er ikke kun i de musiske fag, vi har brug for fordybelse, det gælder i alle fag.

Det er et valg, hvilken skoledag vi gerne vil have. Vi mener derfor, at helhedsskolen skal være et tilbud til alle.

Hvad med test og Pisa debatten?

Jeg synes efterhånden den debat er ved at være lidt fordrejet. Det er vigtigt at arbejde systematisk med evaluering, også indenfor de musiske fag. Her tænker jeg bl.a. tilbage på mit klaverspil. Hvis man skal lære at spille godt på klaver, er man faktisk nødt til at bide tænderne sammen og øve sig hverdag. Der ligger et håndværk bag. Når man har fået styr på sit håndværk, kan man blive bedre og bedre til at spille. Det er det samme med tysk. Man kommer til at beherske sproget bedre, hvis man øver sig på det og arbejder med det. Det er det lange seje træk, der skal være plads til.

Hvis musik var obligatorisk gennem hele skoleforløbet, skulle man også lave en løbende evaluering af musikundervisningen, og hvad børnene fik ud af den. Det skulle også ind i elevplanerne for hvilke mål der bliver sat for faget. Vi har brug for en løbende tilbagemelding, så der også kommer en fremdrift i udviklingen af musikfaget. Hvordan den enkelte elev bliver dygtig i det pågældende fag. Da jeg spillede klaver, syntes jeg det var godt, at der var forventninger til mine præstationer. Det er i modsætning til mine egne oplevelser i skolen, for bare kunne vi vores Poul Kjøller, var det godt nok. Den holdning synes jeg ikke er ambitiøs nok på musikkens vegne. Jeg synes, man skal være ambitiøs på fagenes vegne – og altså også på musikfagets vegne.

Hvordan skal det udmøntes?

Noget af det at være ambitiøs er at gøre sig umage og indimellem bide tænderne sammen og gøre noget, der måske ikke lige i øjeblikket er så sjovt. Det sker også ved, at vi lægger op til at musikfaget skal være gennemgående i skolen. Vi skal også have veluddannede musiklinjefaglærere, men vi skal også åbne op for, at musikere med andre uddannelser kan komme til at undervise i folkeskolen.

Det kan være nogle, der er uddannet på konservatorierne og som har de instrumentale færdigheder.

Jeg tænker her, at det er vigtigt, at de musikstuderende også på seminarierne kan beherske et instrument, før de vælger at uddanne sig i musik – ellers vil de starte på et for lavt niveau og få det svært.

Men de musiklærere, der kommer uden læreruddannelse, skal fungere som lærere på skolen. Dvs., at de skal indgå i skolen liv, og ikke blot komme og undervise i musik. De skal have en form for overbygning svarende til meritlæreruddannelsen, hvor man kvalificeres til at undervise i skolen som lærer.

Det der begejstrer børn er, at de har "den begejstrede lærer", som kan sit fag i dybden og giver den begejstring for sit fag videre. Det er det der tænder børnene.

I skriver, at undervisningen skal være nyskabende og utraditionel med hensyn til aktivitet, fag og kompetence?

Det handler igen om samspillet mellem fagene. Fantasien skal ikke sætte grænser for samarbejds- og udviklingsmuligheder i skolen. Hvis man vil lave et samarbejde mellem musik og biologi, hvor man f.eks. tænker krop, rytme og musik på en anderledes måde. Det handler om at arbejde pædagogisk med fagene på en anderledes måde. Man skal bryde rammer og grænser for et samspil mellem fagene. Leg og undervisning går hånd i hånd. Det er hinandens forudsætninger. Hvis du kan lege dig til læring, er det fantastisk. Den nyeste TIMSS* undersøgelse viser, at danske 4. klasses børn klarer sig bedre i matematik og naturfag, men de synes, det er kedeligt. Det dur ikke! Vi må arbejde med moderne pædagogik, hvor du også leger dig til det, du skal lære.

Hvad med det vi kalder parallelle læringsrum, hvor børn lærer af hinanden?

Så er vi tilbage ved vores kæphest med heldagsskolen, hvor vi tager det bedste fra legedelen fra SFO og det bedste fra læringsdelen i skolen, så vi kan koble de læringsmåder sammen og sætte dem i spil i forhold til børnene. Her skal vi sætte de kompetencer på tværs, der er i de fagområder. Men det er også svært bl.a. pga. fagforeningerne. Hvis den udvikling ikke vender, kommer vi ikke videre. Heldigvis er der mange steder, hvor der er gode eksempler på et godt samarbejde omkring indskolingsforløb, hvor de forskellige fagligheder sættes i spil i fht. hinanden. Så det kan lade sig gøre.

Hvordan kan man bruge børns egen kultur i den skole, I gerne vil skabe?

Det er et af de områder, jeg igen må sige jeg er politiker. Jeg kan være med til at skabe nogle rammer for at tingene kan få plads, men fagfolkene, pædagogerne, lærerne, didaktikerne må på banen og hjælpe på vej på den bedst mulige måde, således at børnekulturen også både har og får en plads. Jeg kan som politiker være med til at tingene bliver gjort ligeværdige. Jeg anerkender, at børns egen kulturelle udtryk er en meget vigtig dimension i forhold til arbejdet med det kreative i forhold til undervisning af børn.

I mener også, at der skal være undervisningsassistenter i skolen?

Her er vi meget inspireret af hvad der foregår i Finland, hvor man har undervisningsassistenter på skolerne. På den måde kommer der ekstra voksenressourcer ind i skolen. Mange steder er der store klasser med kun en lærer, og hvis der pludselig er brug for en ekstra voksen, kan det, som det er nu, være svært at få. Det som undervisningsassistenter kan, er at gå ind og være den ekstra voksne i klassen. Det kan være i forhold til den enkelte elev, til lejrskole, til et emneforløb ... Det er læreren, der har det overordnede ansvar for undervisningen. Det koster selvfølgelig penge, men som det er nu går ca. 20% af folkeskolens udgifter til specialundervisning. Vi vil gerne prioritere lidt anderledes. Hvis man havde flere voksenressourcer, der hurtigt kunne rykke ind i klasserne, så tror jeg faktisk, at man kunne spare på specialundervisningen. Det er de erfaringer, man har i Finland. Jeg tror, at hvis man på den måde kan få løst de små problemer i klasserne hurtigt, så man undgår, at de vokser og bliver store.

Mogens Hansen siger at evalueringer og test er gode redskaber, men de skal bruges direkte i forhold til det enkelte barns udvikling?*

Det er jeg meget enig i. Det handler om, at man skal danne sig et ret præcist billede af, hvad det enkelte barn kan. Hvor det går godt og hvor man kan arbejde videre. Det er den måde, jeg synes man skal arbejde

med evaluering og test. Disse ting kan så igen danne baggrund for undervisningsdifferentiering, hvor læreren kan tage udgangspunkt i det enkelte barns ståsted.

Når man kigger på PISA resultaterne, så konstaterer de sådan set bare, hvordan det står til. Problemet opstår når politikerne laver opfølgning på resultaterne. PISA kommer ikke med løsningsmodeller. Det bliver derfor en politisk beslutning, hvad man ønsker at satse på. Jeg synes den diskussion, der har været på den baggrund har været for snæver og for fokuseret på bestemte færdigheder og kundskaber. Her glider så andre dimensioner f.eks. den musiske ud og bliver overset. Det er derfor, jeg taler pædagogik hele tiden. Vi trænger til en pædagogisk oprustning i fht. skolen.

Vi skal selvfølgelig have fokus på færdigheder og kundskaber. Men vi bliver nødt til at komme hele vejen rundt om en læringsproces, og her er den sociale kompetence også vigtig.

I skriver også at man i uddannelserne skal have et fælles grundmodul. Hvem skal det gælde for?

Her har vi simpelthen forskellige holdninger. Der er nogle, der mener, at vi skal have fælles uddannelsesforløb, uanset om du ender som erhvervsskolelærer, gymnasielærer, pædagog eller folkeskolelærer. Jeg hører til dem, der er lidt skeptisk for den tanke. Jeg vil ikke udelukke, at man kan lave det, men jeg tror ikke, der bliver et stort fællesmodul ud af det. Til gengæld synes jeg, at det ville give mening, hvis man kunne tage nogle forskellige moduler på en anden uddannelse så man kommer til at kende hinandens verdner. Fordi man overdrager børnene fra den ene til den anden sektor. Men inspiration fra og kendskab til hinandens verdener er godt. Men en direkte fælles uddannelse for så bred en gruppe vil være rigtig svært at gennemføre.

Vil I arbejde for at der bliver to ugentlige musiktimer i skolen?

Det er svært lige at svare på. Vi vil med vores nye forslag arbejde for, at musik bliver et gennemgående fag i skolen, men vi har ikke lige taget stilling til om omfanget skal øges. Man kan forestille sig modeller, hvor man i nogle perioder har mere koncentreret undervisning og i andre ikke noget. Men jeg tror, at jeg vil lade fagfolkene råde i dette spørgsmål. Men jeg medgiver at lave musik i en time om ugen er svært!

Vi ser, at der ofte er lærere underviser i musik uden at være uddannet til det?

Vores holdning er helt klar. Det skal være linjefagsuddannede lærere der underviser i fagene. Hvis det ikke kan lade sig gøre, må de have en videreuddannelse for at kunne undervise i de fag.

Nedslidte lokaler?

Desværre har der været en årrække hvor der ikke er blevet investeret i inspirerende og gode undervisningsmiljøer. Pædagogik og læring hænger også sammen med fysiske omgivelser. Det er at udvise manglende respekt for faget, for lærerne og for børnene, når man kommer ind i lokaler, hvor der mangler både det ene og det andet.

Hvad betyder æstetiske og musiske oplevelser for børn?

Glæde, nysgerrighed, holdning. Her taler vi om nogle andre måder at lære og opfatte på, og jeg mener at æstetiske og musiske oplevelser er vigtige for alle. Hvis vi ikke har den dimension, så er det manglende respekt for børnene og lærerne.

Hvad skal vi med den danske sangskat?

Jeg synes det er dejligt at se, at så mange skoler har taget fat på morgensangen. Her oplever børnene, at de stater dagen ved at være sammen med kammerater og lærere. Man får en god start på dagen, samtidig med, at man introduceres til sangskatten, der selvfølgelig både består af danske og internationale sange. Når man er i en godt selskab og synger, så får man lyst til mere. Det giver livsglæde. Jeg ville gerne have haft fælles morgensang på min folkeskole, men det havde vi desværre ikke.

Det er gratis at komme med visioner. Hvad vil du gøre, når du sidder i den varme ministerstol?

Ja, det er rigtigt, at visionerne hurtigt kan drukne. Men der skal kæmpes for at virkeliggøre dem, ikke blot intern i vores parti, men også alle steder hvor den uddannelsespolitiske dagsorden sættes. Nu har vi vovet det ene øje ved at spille ud med en konkret vision for at styrke de praktisk-musiske fag. Desto mere forpligtede er vi så også på at gennemføre det.

*referencer:

Anne Bamford: The Ildsjæl in the Classroom. A Review of Danish Arts Education in the Folkeskolen (download på www.kunststyrelsen.dk)

Debatoplæg om 13. års uddannelsespligt
www.antorini.dk eller www.socialdemokraterne.dk

TIMSS: Trends in International Mathematics and Science Study. Læs mere på www.uvm.dk og søg på TIMSS

Mogens Hansen og tests: Engagerede lærere giver engagerede børn. Læs artiklen på www.lyren.dk